

„MINDKETTŐTÖKNEK CSÓK, ÖLELÉS ZSOLITÓL” (II)

Jékely Zoltán levelei Pasteiner Évának és Takács Jenőnek

Közreadja Lócsei Péter

16

Drága Jenőm!

Mindkét leveledet megkaptam. Nagyon köszönöm, hogy ennyi betűt áldoztál rám. Jó híreidnek egészségedről, munkakedvedről igen-igen örültünk, mert hát mi tagadás, aggódtunk az ősszel, amikor operáltak.

Senki se szidja tehát az orvosokat! Amióta engem 1918-ban a torokgyíkból egyetlen széruminjekcióval kigyógyítottak (s még hány kisgyermeket azelőtt és azóta) – nem tudok rosszat mondani róluk. És nyilván a prosztatától is ők fognak, idővel, megsza-
bádtani... Szeretném tudni, hogy voltál képes megbirkózni a zsáknyi levéllel, melyekre mind válaszolni kellett.¹ Nekem egyre nehezebben megy a levélírás is, bár valaha nagy és könnyed levelező voltam. (Még szerencse, hogy Melinda – nagy ritkán – meglátogat, és szokatlan ambícióval tölt meg...) [Családjának munkahelyi, egészségügyi gondjairól és a rá háruló terhekről. – LP]

Az Angalitot már vagy hússzor adták, már kaptam is kb. 1900 forint tantiemet; telt házakkal megy, csak kicsi a nézőtér.² És a bevétel 2%-a Farkas Ferié, aki a kísérezőnet már Kolozsvárt megírta volt (1944-ben).

Nem tudom, írtam-e már, hogy májusban megpróbálok elmenni Itáliába. Meghívóm van már, nemsokára beadom az útlevélkérelmemet. [Csak néhány hetes késéssel sikerült továbbítania Pasteiner Éva egyik küldeményét. – LP]

Talán Éva azóta megbocsátott. Ígérem, ezentúl akkurátusabb leszek ilyen dolgokban. (Szeretnék tiszta lelkiismerettel nézni a szemébe, a legközelebbi alkalommal; de mikor????)

Mindkettőtöket szeretettel csókollak – és várom soraitokat!

Zsoli

1969. febr. 3.

¹ Takács Jenő legendásan kiterjedt kapcsolatokkal rendelkezett. Bartók Béla, Kodály Zoltán, Dohnányi Ernő, Farkas Ferenc, Ligeti György, Szokolay Sándor és Veres Sándor mellett közékük tartozott Andrés Segovia, W. Lutosławski, Paul Hindemith és Yehudi Menuhin is. A neki küldött levelekből ötládányit ajándékozott a Grazi Egyetemnek. Pasteiner Éva szóbeli közlése.

² Az ANGALIT ÉS A REMETÉK című Jékely-drámát az Irodalmi Színház 1968. október 21-én mutatta be Pártos Géza rendezésében.

Drága Éva és Jenő!

Egyre várom a pécsi séjour beszámolóját, melyet Éva egy lev. lapon ígért; nagyon kíváncsi vagyok, hogy szerencsésebbek voltak-e ott, mint itt (a programunk dolgában), vagy az is csak vesszőfutás volt, mint pesti tartózkodásotok...¹

Elzi két nappal ezelőtt felhívott, s arra kért, vigyem el hozzá az Éva portréját, mert a hivatalos szállító vállalta kivitelét. Valahogy megértette végül is, hogy már rég nincs a falamon, a pókok azóta is idegesen nyargalnak fel s alá a helyén, új búvóhelyet keresnek... Remélem, megtalálta a Villányi úton, volt szállásotokon, és fel tudta adni címekre a képet...

Ma, vasárnap este, Adrienne második mai fellépését teljesíti – pedig már tegnapelőtt holtfáradtan jött haza Nyíregyháza környékéről, és tegnap is volt egy előadóestje.² Álmatlan, zsémbes, majdnem melankolikus a nagy siker közepén, pályája csúcspontján – a legrosszabbtól félttem: hogy összeroppan egyik percről a másikra. De nem lehet beszélni vele erről a dologról. Mellékelek egy képet, az estélysorozat előtt készült; mikor elmondtam neki, mennyire hatott Rátok a balladaest első félideje, megilletődésében akkor dedikálta...

Devecseri G., talán egy nappal azután, hogy láttuk a Sport étteremben, bevonult a kórházba. (Ezt persze nem tudtam, mikor az asztalukhoz invitált.) Műtétre került a sor; felvágták a hasát – s olyasmiket találtak, hogy azonnal be is varrták.³ (Ezt viszont ő nem tudhatta.) Ezt a hírt hallva, felhívam a családját, s anyósát megkértem exkuzálásom továbbítására, amiért nem mentem oda az asztalukhoz. Persze a mit sem sejtés színlelésével. Nem tudom, él-e még, szegény ember, egyáltalán.

A kolozsvári Utunk teljes számot szentelt Bartóknak.⁴ Nagyon érdekes adatok is vannak benne! Jenőnek elküldöm a jövő héten; most Ádiéknál van a szám.

Megjött a tél, vagy mi az ördög, mert naponta fűteni kell már itt a Duna mentén. (Visegrádon ma voltam, behoztam az idejű birsalmatermést [8 darab], meg némi diót és almát; egy csukát is fogtam, de megszántam, és visszaengedtem. A vadkanbőr, amely már 3 éve a Jenőé, öcsém⁵ szobájában van, kifogástalan állapotban. Elfelejtettünk kimeni érette, amikor itt jártatok. Kérdés, el tudtátok volna-e vinni a kicsi autóban, hiszen akkora, mint egy zsák liszt, ha összecsavarja az ember.)

Hogy érezted magad Grácban? Gráciák vannak-e? vagy csak mitugráciák? [Üdvözli a közös ausztriai ismerősöket. – LP]

Leveleteket várom! Ölel – csókol Zsoli

¹ Takács Jenőék többször készültek Pécsre. A baranyai megyeszékhely megismerkedésük és fiatal házas időszakuk városa volt. Az ott élő Martyn Ferencsel és Csorba Győzővel is tartották a kapcsolatot. Találkozásait fényképek és dedikált kötetek is dokumentálják.

² Jancsó Adrienne előadóművészként számos hazai és külföldi pódiumon lépett fel.

³ Devecseri Gábor költő, műfordító 1971. július 31-én hunyt el. A levélben említett operáció után keletkezett A HASFELMETSZÉS ELŐNYEI. A MULANDÓSÁG CÁFOLATÁUL című könyve.

⁴ A kolozsvári irodalmi hetilap Bartók-émlékszámában többek között Szöcs István, Márki Zoltán, Szász János, Terényi Ede, K. Molnár Irma, Szegő Júlia és Fodor Ilona írása jelent meg (40. szám, 1970. október 2.).

⁵ Jékely Endre (1916–1999): író, fordító.

18

1971. okt. 26.

Drága Éva és Jenő!

Itt küldöm végre a Sárkányölést, vagyis az „egy bulla következményei” alcímű népi misztériumjátékot!¹ A megírás 2 hétbe, a legépeltetés majdnem ugyanannyi időbe került.

Véleményetekre nagyon kíváncsi vagyok – s arra is, hogy Jenő felcsapja-e rá a farkát, mint veterán csatáló a trombitaszóra –?!?

Amíg válasz nem jön, addig senki más muzsikus-zeneszerzővel nem érintkezem ez ügyben. Ha valami színháznak felajánlanám, bejelenteném, hogy a zenei megoldásokhoz előjoga van Jenőnek.²

Természetesen arra is elkészültem, hogy nem fog inspirálni ez a mű – vagy úgy érzed, nem tudnál belelendülni a zenésítésbe vagy kísérőzene-komponálásba (én ez utóbbival is boldogan beérem!), s akkor fájó szívvel keresnék itthoni komponistát, mielőtt valamelyik színház a saját muzsikusával íratna hozzá fene tudja milyen zenét.

Itt rengeteg sok jövés-menés, rokoni-családi akciók, telefonok, látogatók, főző-sütő-takarító-gyermekstrázsáló asszonyok (mind 60-on felül!) csácsogása. Alig tudok valamit dolgozni!! Holnap birsalmabefőzés, amiből Nektek is jut egy-két tányérral, cinfalvi dióbél benne! (Nálunk nem termett az idén.)

Mikorra várhatjuk az ígért látogatást? Autóval mennénk eléd – elétek az állomásra, egy barátommal. Ölel-csókol Zsoli

¹ Jékely Zoltán: SÁRKÁNYHALÁL CSOMASZENTGYÖRGYFALVÁN. A verses misztériumjátékot a *Tiszatáj* közölte (1974/7.). Utána a MINDEN CSAK JELENÉS című kötetben jelent meg 1977-ben.

² Takács Jenő nem zenésítette meg Jékely Zoltán művét.

19

Drága Jenőm, ha tudnátok, mi minden esküdt össze az ellen, hogy Pécsre eljuthassak, megborzonganátok! [A családtagok betegségéről és a ránehezedő terhekről. – LP]

Amit küldtem Győzőnek,¹ inkább csak jel volt arra nézve, hogy a jó szándék megvolt bennem – de akkor, amikor póstára adtam, nagyobb erővel nem rendelkeztem; akkor még reméltem, hogy a hét közepén személyesen is folytathatom a gesztust...

Hát ez már most mind késő bánat, eb gondolat. Majd legközelebb talán szerencseesebb lesz a konstelláció, és sikerül találkozunk, ha nem éppen itt, akkor Sopronban.

Péterfy Laci végtelenül hálás a meghívólevélért, csak éppen azt sajnálja, hogy nem az ő címére érkezett: így ugyanis nem fogadják el a hivatalokban... Egyelőre nem is sürgős a dolog, mert csak a kocsija (Steyer-Puch) kedvéért szeretett volna már májusban kimenni, mert e dilúvium előtti alkotmánynak hiányzik néhány szegecse és kereke, melyeket ott ingyen dobálnak utána a szervizek, itt pedig ritkák, mint a holdkő... Majd egyszer, talán júniusban, légy szíves egy háromsoros tömör levélben megismételni meghívásodat (P. L.-nak, Budapest, XI. Egri József-utca 34. III. em.) – s aztán majd meglátjuk, utazik-e csakugyan. Ha igen, akkor – s ez nem csak afféle hízelgés – elkészíti az ünnepelt zeneszerző kőszobrát – agyag is lehet, amiből bronzot öntethet maga a zeneszerző vagy tisztelőinek serege – s ezzel meghálálja iránta való jóságodat.² Reprezentatív portréfestményt is készíthet, ha a szobor terhes neked (zongora mellett

vagy zongora nélkül, lovon, mint hajdanán, trópusi sisakban, lepkehálóval vagy anélkül, de mindenképp a műzsák meztelen hadával a háttérben, hangjegy és violinkulcs alakú vonagló derekak és rózsaszín fenekek légiója... De ez már apothéotikus, ezt életükben nem kaphatják meg a művészek, ez már az utókorra tartozik, amitől egyelőre az Isten mindnyájunkat megőrizzen!

Színdarabom utóéletéről még semmi hírem. Lehet, hogy nem is érem meg nyomdafestékes vagy színpadi felbukkanását. Nem nagyon törődöm vele, az is igaz.

Milánói barátném³ (nem nőm) meg akar hívni szeptemberre magához, az új lakásába, ahová válása után költözött – legalább egy hétre. Utána – ha egyáltalán vállalkoznám az utazásra – Velencén át Hozzátok mehetnék, október legeleje körül (ez csak hozzávetőleges adat). Nekem nem kéne meghívó Tőletek, mert az osztrákok bőkezűek az átutazóvízummal is.

Május végén természetesen átugranék Kismartonba, hogy legalább egy szál fénysugár rám is essék az ünnepség glóriájából – de ehhez szabályos úti okmányokra volna szükség, s akkor nem utazhatnám több időre szeptemberben. Szívből kívánom, hogy elviseld e már földi életedben rád özönlött dicsőséget, és Évának is, hogy legyen ereje bölcsen és finoman levezetni a társadalmi és társasági jövés-menéseket.

Sokszor csókollak mindkettőtöket, Girardoninét, Hannát, Robit stb. szeretettel és barátsággal üdvözlöm Zsoli

1972. ápr. 22.

Ui. Adrienne hallatlan strapának van kitéve ott túl az Óperencián, de azért győzi lelkesedéssel, és roppant érdekes leveleket ír. Nagy sikere volt a fővárosban és N. Y.-ban is, óriási lelkesedés, valamilyen fenomént látnak benne, mint Yupankinban, sírnak és virágot dobálnak a színpadra... (Csak nehogy az estélyi ruháját szétvagdalják rajta, mint tették Johann Strauss frakkjával anno dacumál...)

¹ Csorba Győző (1916–1995): költő, műfordító.

² Péterfy László (lásd a 11. levél 1. jegyzetét az előző számban) nem készített portrét Takács Jenőről.

³ Lisa Morpurgo (lásd az 5. levél 3. jegyzetét).

20

Drága Jenőm!

Végtelenül restellem, hogy – sok teendőm közben – megfeledkeztem idejében gratulálni Neked születésnapodra, mely most már ekkora publicitás jóvoltából le-ta-gad-ha-tat-lan!¹

Fogadd el hát most, két nappal később felfakadó (szívből!) jókívánságaimat, s várjon Rád jó néhány alkotásban gazdag, egészségben áldott esztendő! És legyen erőd ennyi jövés-menést, menés-jövést, koncertet és díszlakomát, a világ különböző pontjain, elviselni!

Az alkalmi verset, melyet tavaly töredékeiben Nátatok hagytam, talán novemberi ott-tartózkodásom alatt befejezem: legyen méltó kiegészítője Péterfy Laci Rólad készített portréjának (bustójának) vagy legalábbis plakettjének!²

Kérdésre válaszolva: a javasoltad nov. 15-én vágnánk neki az útnak – de esetleg már 14-én, amikor is Adrienne-t is magunkkal vinnók Sopronig, ahol e napon versmondással szerepel.

Irod, hogy okt. 23-án Sopronban leszel ismét. Ez szeget ütött fejembe: mi volna, ha e napon én is ott teremnék?

Sok mindent megbeszélhetnénk a siegendorfi utazással kapcsolatban. Annyit máris előrebocsátok, hogy Péterfy Laci – életében először odakint – szeretne úgy két-három hétig ott-tartózkodni; persze nem a nyakatokon, hanem valami falusi szálláson, melynek közelében olyan csűr vagy szín, ill. fészker volna, ahol faraghatna. (A faragás kopácso-lással jár, s ezt a Ti portáton nem tudom elképzelni.)

Én legfennebb 1 hétig maradnék, aztán, ha a körülmények megengedik, Bécsben, Frau Jung barátságos hajlékában töltenék két napot... Majd meglátjuk! Addig (okt. 23.) még telefonálok Nektek, de arra kérlek, Te is próbálj nekem Sopronból, amikor idő enged. Este 9-10-11 közt általában itthon vagyok (369-535).

Decemberi idelátogatásod hírének végtelenül örülünk! (Szállásod, az én uccai szobámban, jó kályhával bent, és már kevesebb lármával künt: biztosítva.) Úgyszintén annak, hogy műveid végre kezdenek sűrűbben szerepelni fatornyos hazánkban!

K. Laci – Gyulának, kérlek, telefonáljátok meg egyszer, tapintatosan, hogy gutaütés ne kapjon az örömtől: Ausztriában leszek – és nagyon sajnálnám, ha nem tudnék vele is találkozni.

Nonosnak³ további gyógyulást és teljes meg-egészsége-sedést kívánok!

Évának és Neked is sok-sok csók és ölelés Zsolitól

1972. auguszt. 29.

¹ Takács Jenő 1902. szeptember 25-én született. Hetvenedik születésnapjáról számos fórumon megemlékeztek.

² Jékely Zoltán verssel köszöntötte barátját:

JENŐ SZÜLETÉSNAPJÁRA
(Töredék a készülő, de 1972. szept. 25-re elődázott ünnepi ódából)

...Kínálkozón árad feléd a rét,
s illata – íze gyümölcsnek, virágnak
újult erőre kapatja zenéd
a régi tájban, ahol megtaláltad
a gyermekkor elvesztett édenét.

Szeretettel és hálával, szökésem és hazatántorgásom előestéjén, vagyis vigíliáján

Zsoli nyug. igric és jokulátor

Autográf vers, aláírással. Egyezések találhatóak a TAKÁCS JENŐ HETVENEDIK SZÜLETÉSNAPJÁRA (1971) című vers 2. szakaszával. Jékely Zoltán valószínűleg a korábbi versből idézett.

³ Nonos: Takács Jenő Sopronban élő édesanyja.

21

Bp., 73. nov. 14.

Drága Éva és Jenő!

Két héten jártam-keltem Erdélyben, s a múlt héten, holtfáradtan értem haza, vagyis vissza Budapestre. Jenő lapja (a második okt. óta) itt várt, abból tudtam meg, hogy novemberben nem valószínű a jöttötök. Sajnálom!!! Nagyon vártalak Benneteket; s most nem tudjuk, mikor találkozhatunk megint...

Szovátáról küldtem egy képeslapot – de utólag rádöbentem, hogy Ungariát írtam Austria helyett, s ez a tévedésem – szórakozottságom esetleg nemzetközi bonyodalmakra adhat okot. (Lehetséges, hogy u. n. Fehlleistung volt, s a magyarázata az, hogy bizonyos távolságból már minden Magyarországnak hat, úgy látszik, az ember [olvashatatlan szó – LP]. Ezt a tünetet Ti, nagy világgjárók, alaposabban is észlelhetétek a múlt évtizedben.

Jenő hangját jólesett hallanom vasárnap a rádióban, Visegrádon, teljes magányban. Künt olyan vastag volt a köd, hogy vágni lehetett volna. S Jenő olyan „közel”, hogy fogni lehetett volna, egy karnyújtásnyira...)

Talán már írtam, h. nagyon rossz nyaram volt, idegeim tovább őrlődtek és roncsolódtak. Most sem vagyok valami remekül – dolgozni a családi zsvajtól alig tudok. Meg kellene fogadni Goethe tanácsát (Faust I.), s mindenről lemondani – beérni azzal, ami van, ami kínálkozik, amiért egy mozdulatot sem kell tenni. De ez annyi volna, mint beletörődni és elismerni, h. megvénültem! (Jaj!)

Hogy vagytok ebben a rémületesen kavargó világban, őrjöngő időjárású őszben stb. stb.

Hoztam egy új, de régi mintájú korsót Korondról. Vajon mikor adhatom át? Mikor jöttök idáig? Írjatok, ha lehet! Csók Zsoli

22

Drága Éva és Jenő!

Köszönöm a lábbelit – remélem, márciusban már bővílhetem vele a paducokat stb. a visegrádi vizeken.

Hörghurut kínozott (s enyhébb fokon még ma is kínoz), a szokásos tavaszelői nyavalya, utolsó a családban... (Ebből is látható, milyen rangban vagyok, mióta így meg sokasodtunk) – tehát a betegség akadályozott abban, hogy azonnal megköszönjem a csizmát.

Alig dolgoztam valamit az utóbbi hónapokban, de van egy majdnem kész „Schubert-rekviemem” – az op. 163. hatására írogattam, egy 1974-beli ihlet alapján, amikor megfelelő pillanatban hallgattam.¹ (Ihlet!!) Mihelyt úgy érzem, hogy teljes, elküldöm! [Az unokák betegségéről és közelgő mandulaműtétéről. – LP] A szívem, a szó szoros értelmében, egyre gyarlóbban reagál az ilyen és hasonló aggodalmakra... Remélem, Ti jól vagytok!

Tavaszi találkozásunk reménye el-elmelegít. Májusra kellene, vagy június elejére időzíteni!

Meghívólevélke, épp ezért, nem ártana már mostanában, hogy eljárhassak útlevél-ügyben!

Előre is köszönöm!

Csók, ölelés Zsolitól

Bp., 76. febr. 19.

¹ Jékely Zoltán: SCHUBERT-INVOKÁCIÓ – AMIT A POSZTUMUSZ-KVINTETT SUGALL. In: JZÖV, 594. Keltezése 1975–76.

23

Kedves Jenőm!

A Tarantellát, a Miniatures-t s a Compositions-t¹ végre visszaadta Bánki László² – miután sógorától, Leheltől sikerült visszasóhajtoznia, az én számtalan nyögésem és morogásom hatására.

Ha sürgős, elküldöm Csatkainé címére, ha nem, talán már május második felében személyesen adhatom át! (Az útlevelekérvényt ma írtam meg – töltöttem ki a rubrikákat, miután München mellett élő erdélyi rokonaimtól meghívólevelet kaptam. Ez a Tőled vártat feleslegessé teszi!)

A Janus Pannonius-eredetieket, kérlek, Csorbától³ próbáld megszerezni. Könyvforgalomban, üzletben lehetetlenség, antikvárban sincsen, eddigi (3) próbálkozásom szerint. Persze, én is keresem ezután is, hátha sikerül szert tennem egy példányra, bármi áron. Csorba ugyanis vagy 3 éve szerkesztett egy hatalmas J. P. kötetet, új fordításokkal, maga is sokat fordított – hátha van eredeti példánya???

A Schubert-invokációt elküldöm.⁴ (Nem kell komolyan vened, nem naturalista kísérlet – teljesen laikus, szubjektív, kontár vállalkozás. Az op. 163. a ludas! Az ún. Tanejevkvartett játssza, keletnémet felvételen, őrjítő tehetséges orosz vonósművészek!!!!)

Borzasztó a tél ellentámadása! Régi lelki bajok melegága – bármily paradoxon is! Mindkettőtöket ölel, sokszor csókol Zsoli⁵

¹ Takács Jenő művei: TARANTELLA ZONGORÁRA ÉS ZENEKARRA (op. 39.); MINIATÚRÁK (op. 53.). A COMPOSITIONS-t nem sikerült azonosítanom.

² Bánki László (1925–1996): a Magyar Rádió és Televízió szerkesztője, dramaturgia.

³ Csorba Győző Takács Jenő baráti köréhez tartozott.

⁴ Az előző levélben említett vers.

⁵ A levélpapíron Takács Jenő kézírása: am 26 III 76.

24

Kedves Éva és Jenő!

Nemsokára indulok Elziékhez, szakadó eső- és hózáporban, mely Nyugat felől érkezett, vagyis alkalmasint Ti is élvezhettétek odaát. – A barométer 720 fokon, s ez megfelel, és magyarázza lelkiállapotomat. (Gondolom, másokét is...)

Másnap, hogy hazajöttem, telefonáltak: megjelent a verskötet, menjek be a nekem járó példányokért.¹

Ezekből ragadok ki boldogan egyet Számotokra; egy másikat Gyulának (arra kérve Évát, küldje el neki postán, mert nem hinném, hogy a télen leruccanna Siegendorfba). Küldök egy kötet Nagelköniget is, de ezt Girardoni Péter gyermekének. Jóízű cigány-mesék; nem én gyűjtöttem, csak egyengettem a borzas, más-más dialektusban lejegyzett eredetieket. Ha beleolvastok, ti is élvezni fogjátok imitt-amott! Elég, ha Karácsonyra eljuttatjátok (vagy Mikulásra?) a szomszédba, Péterékhez...

Nagyon jó volt néhány napot házatokban, közeletekben tölteni! Sajnálom azonban, hogy a mézfacsaróval Jenőt annyit bosszantottam! (Nem szándékosan!...) Itthon gyakorlom most, egy erre a célra faragott kis piszkafával, hogy a legközelebbi séjjourom alkalmával ügyesebb legyek!

(A lakásban 11 gyermek ugrál, üvölt, röhög, nyihorászik: „gyermekzsúrnak” nevezik – de egy zsúfolt majomketrec rikácsolása és bukfacezése párvás idején: ehhez képest

Sacre Coeur... Már rég a hóvihart választottam volna – ha nem várnék egy fontos telefonhívást...)

Remélem, mindketten kihevertétek otlétem megpróbáltatásait! A Gellért Szálló prospektusát megkaptam a direktortól, Elzit megkérem, hogy cipelje a többi nyomtatvánnyal el... Csók, ölelés Zsoli

77. nov. 27.

¹ Jékely Zoltán: MINDEN CSAK JELENÉS (Bp., 1977). A kötetet így dedikálta: „Évának és Jenőnek, cinfalvi portyázásaim emlékére, hálás szeretettel J. Zsoli Budán, 1977. nov. 17.” (Alighanem elírás: 27. – LP)

25

Kedves Éva és Jenő!

[Családja egészségi állapotáról, a betegségekről. Jékely Adrienne fellépett a Kossuth Klubban. Saját állapotáról. – LP] De azért volt erőm egy furcsa novellát megírni. Évát is érinteni fogja; régi, traumatikus emlékek álomból való kiűzése, és kísérlet egy mythikus kényszerhelyzet kiírására...¹ Színhelye Szicília – de nem lehet tudni, melyik városa. (Ezt csak azért mondtam itt el, hogy lássátok, én sem éppen hamut őrlok, és kisdedekek sétáltatok.)

A tíz fűvősrá írt darabot egyszer talán meghallgathatom! Érdekes, hogy éppen az idén bolondultam bele a fűvös muzsikába, hála Beethoven és Mozart uraimék néhány alkotásának... (Pl. Beethoven F-dúr sextettje; op. 20!)

Képzeld, Jenő, a világgá ment Paganina 15-én hazalátogat, apjától elbúcsúzni – aki az élettől búcsúzkodik, vagy másfél év óta... Azonkívül Wagner dédunokája is jönni fog, muzsikus [olvashatatlan szó – LP], s gondoskodnom kell kalauzolásukról stb. Nehéz hetem lesz, fel kell kössem a gatyámat, nehogy „gólhelyzetben” essék le, s maradjak szégyenben, mint valami rossz álomban.

Bözsikét is szívből üdvözlöm! Környeinek írtam...

Jó pihenést 19-ig – és sikert a bécsi bemutatóhoz!

Ölelés és csók mindkettőtöknek Zsolitól

78. II. 13-án.

¹ Az ÉDES TEHER (1979) című Jékely-írás hőse Agrigentóba szeretett volna eljutni, de tévedésből egy másik városban kötött ki. A novella második részében található az egyértelmű önéletrajzi utalás: „Utazásának előzményei, a házasságból való egyoldalú kiválás, majd tíz hónap múlva a válás hivatalos kimondása, az immár elvált feleségtől való illedelmes, de feszült, mindenképpen fájdalmas búcsúzkodás éppen úgy támadt fel minden részletével, mint odahaza, az albérteti szobában...” In: Jékely: ÉDES TEHER. Bp., 1982. 260.

26

Kedves Éva és Jenő!

Itt maradtam; a nagy szégyenben – ajándékaitokkal! Ez már sok a jóból, nem érdemelünk ennyi áldozatot – én a legkevésbé. És a tetejébe – ma megérkezett a három csodapenge, melyekkel három hónapig borotválkozhatnék, ha fellőnének az úrbe, Gilette-

reklámembernek... A Gyula küldte rendkívül érdekes Rilke-Végrendelet közvetítését is hálásan köszönöm; ez már a remélt gráci tartózkodás hasznos kitöltését célozza. (N. b. azt ígértem Meghívóimnak, hogy Rilke utóéletével, a rá vonatk. és róla szóló irodalommal fogok foglalkozni...)¹

Bpesti megjelenések, tündöklésetek olyan valószínűtlen már, mintha álmodtam volna. A Koncert nem csak zenei, szakmai siker és dicsőség! Spiritisztaszeánsznak is beillett volna, oly sok rég nem látott és megidézett génius és jelenség vonult fel, amennyit egy rakásban, gondolom, Ti sem láttatok... Csak Sanyika és Amyka hiányzott.² (Kár, mert Amy szívesen olvasott volna fel, Bisztriczky³ pizzicatókíséretével, egy-két eredeti költeményt.)

Isten Veletek – és a remélt viszontlátásra, szept. 10-ike vagy okt. 10-ike körül, esetleg a két dátum közt is valamikor, majd meglátjuk... „Laza lelki tartás!” – ahogy Karinthytól tanultuk volt, talán nem is egészen hiába...

Ölelés és csók J. Zsolitól.

Ui. A Bartókéknál tett látogatás feledhetetlen;⁴ bizonyos szempontból nagyon meghattott – s mindenképp megérte a Campari felajánlását a Barátság Oltárára. L'exemple de La Piété Filiale m'avait touché profondement... – (ez egy Laforgue-mű címe)⁵

Budán, 78. máj. 18-án

¹ Jékely Zoltán: RAINER MARIA RILKE POSZTUMUSZ VERSCIKLUSÁRÓL. In: Jékely: SORSVÁLLALÁS. Szépirodalmi, 1986. 206–213. Rilkétől többek között a HÉT VERS-et fordította Jékely.

² Weöres Sándor, Károlyi Amy.

³ Bisztriczky Tibor (1908–1983): hegedűművész, zenetanár.

⁴ Ifj. Bartók Béla (1910–1994): közlekedési mérnök. APÁM ÉLETÉNEK KRÓNIKÁJA címmel megírta a zeneszerző részletes életrajzát.

⁵ A francia mondat jelentése: Mélyen megindított *A gyermeki tisztelet* példája. Jules Laforgue elbeszélésének címe: HAMLET, OU LES SUITES DE LA PIÉTÉ FILIALE (HAMLET, VAGY A GYERMEKI TISZTELET KÖVETKEZMÉNYEI).

27

78. aug. 29.

Kedves Jenő! Ezen a meghívón köszönöm meg, túlszerűsége törekedve, hogy az osztrák rádió Takács-számaira felhívtad a figyelmemet.¹ Azonban, fájdalmamra, levlapod csak 18-án került hozzám, amikor egy családtagom Visegrádra kihozta, más küldeményekkel egyetemben. Végzetes volt, hogy nem Visegrádra címezted!!! Most már késő bánat, eb gondolat. De hátha még lesz rá alkalom, hogy hallhassam, főleg a Bagatellekre vagyok kíváncsi, a nagy opuszra, mely mégsem „a legutolsó” ügyebár.²

Ezeket sem hallgattam meg; jéghideg esték voltak, irhabundában ültek a szerencsétlen bakfarosok,³ s a publikum egy része is tréningruhában stb. Hogy vagytok? Évát is sokszor öleli Zsoli

¹ Autográf levél a „ZENEI ESTÉK VISEGRÁDON...” című rendezvénysorozat nyomtatott meghívóján.

² Takács Jenő: ÖT BAGATELL TÍZ FÜVÓS HANGSZERRE, op. 102. (Beethoven halálának 150. évfordulójára komponált mű.)

³ A Bakfark Bálint lanttrío (Sárközi Gergely, Molnár Péter, Kecskés András) 1978. augusztus 26-án adott hangversenyt a visegrádi királyi palotában.

Kedves Jenő!

Köszönöm többszöri megható jelét rámgondolásoknak! A Hummel-Katalog elsősorban képzőművészeti érdekességű (számomra) – de talán Lula vagy Gergő,¹ mindketten kiváló muzikusjelöltek, felfedezik egy napon, s jobban megbecsülik zenetört. értékeit... A Ch. Ross-féle „Experiment” jól elszórakoztatott. A nagyüzemi, futószalagon termelő könyvkiadás elefantiasisa! Láttad-e már a Győrben megjelenő *Műhely* 1979. II. számát? E folyóirat lapjain megint összeszaladtak útjaink.² („Éva-végzet?”) – De miért nem emlegeti Csiszár a Nílusi Legendát és a „Holdbeli csolnakos” Takács Jenő-i első operafeldolgozását?³ (Talán csak feledékenység.)

Adrienne még mindig az U. S. A.-ban. Utoljára jún. 17-én írt Chicagóból, ahonnan San Franciscóba volt indulóban, s aztán ki tudja, hova, míg New Yorkból végre talán júl. végén hazaindul. Turnéja eddig (jún. 17.) zökkenésmentes volt, babérok sűrűn teremtek, de szörnyű, hogy betegesen (rossz egészségi állapotban) milyen kockázatos vállalkozásba bocsátkozott, és csoda, hogy még nem omlott össze valamelyik pódiumon.

Olaszországi, remélt utazásomról lemondtam, több okból méghozzá, melyeket felsorolni kíméletlenség volna, s túlságosan próbára tenné türelmeteket, megértéseteket (természetesen elsősorban családi okokról van [szó], a nagy család különféle rám hároló gondjai stb.); viszont: meghívhatnál-e az immár hagyományos bumeráng-tartózkodásra Ausztriába, egy-két soros levélkével? Gyulát sikerült felhívnom telefonon, s ő szept. eleji – tehát korábbi – dátumot javasol. Tőletek is lehetőleg szept. 10. – okt. 10. közti terminust kérnék, vagy akár még korábbit is, ha úgy alkalmasabb. (3-4 nap Nátatok, ugyanannyi Bécsben, s talán Grácban is 2-3, ha Gyula levinne oda és Németújvár mellé, a vadásztanyájára...) [Rövidesen megkezdődik lakásuk átalakítása. Ha ezzel elkészülnek, szívesen fogadná őket. – LP]

Mindkettőtöket ölel, csókol Zsoli

¹ Jékely Zoltán unokái.

² A kiadványban Jékely Zoltántól „A SZEGÉNY BŰNÖSÖK” ÓRATORNYA ALATT ÉS A STYRIA – VONATABLAKBÓL című vers jelent meg. (In: *Műhely*, 1979/II. 55.)

³ Csiszár Péter: EGY BURGENLANDI ZENESZERZŐRŐL – TAKÁCS JENŐ ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA. In: *Műhely*, 1979/II. 134–136. Az írásból hiányolt NÍLUSI LEGENDA Takács Jenő baletzenéje (1940), A HOLDBELI CSOLNAKOS pedig Weöres Sándor színművének megzenésítése.

1979. SZEPT. 24-ÉRE

70 és egynehány éves Jenő...
Kivánom, hogy 100 évig éljen ő!
Zsenijéből fakadjon annyi oeuvre,
Hogy visszhangozza Jungfrau és a Lóver,
Szülessen asztalán tucatnyi sextett,

Nyoszolyáján pedig megannyi sex-tett –
Nosza! Igyunk egészségére exet!

J. Z.
(in contumaciam)

Zöld filctollal kartonpapírra írt autográf alkalmi vers. A JZÖV-ben nem szerepel.

30

Budán, 1980. máj. 23.

Kedves Jenő!

Vagy két héttel ezelőtt, Visegrádon, egy szombat délután volt szerencsém meghallgatni Allerlei für kleine Finger című (op. 56.?) művedet.¹ Két unokámat a letelején beparancsoltam a kertből; végighallgatták ők is, s mint gyakorlott koncertlátogatók, megtapsolták... Hosszúra nyúlt életünknek akadnak ilyen csodálatos pillanatai.

Leveledet is köszönöm – de még a Theobaldy cikkét nem olvashattam el; kedves olasz barátnőnk 6 napot töltött itt, tele voltunk programokkal (vagyis egyik hegyről a másikra, egyik baráttól a másikig, jövés-menés, együtt táplálkozás, muzsikahallgatás stb. – ami alatt nem kell semminemű huncutságot érteni) – nem jutott időm olvasgatásra. Attól tartok, hogy az idén ősszel sem kelek útra a vándormadarakkal. Bár Gyula invitál. Sokféle kockázattal jár mindenféle utazás, a világ minden táján – még egészséges ifjaknak is. Én meg nem sokkal vagyok egészségesebb, mint voltam tavaly – sem fiatalabb.

Csodállak és irigyellek, hogy 4-kezeseket írsz – amikor én már négysorosokat (quatrainus) sem vagyok képes kiadni? Finita la poesia. De kisebb tanulmányok, essay-k – elfelejtett, méltatlanul elfelejtett alakokról, mint például Alexander von Württemberg gróf, aki a Balatonról gyönyörű, megrázó verseket írt az 1830-as években – írónak még, s ez többet ér, gondolom, mintha tudatosan öregkori verseket motyognék, s „szórakoztatnám” velük az elidegenedő nemzedékeket...² (Már képtelen vagyok minden bajuszfestő, önfiatalító erőfeszítésre.)

Isten legyen Veletek! Ha Sopronba jönnétek az ősszel, írjátok meg: hátha felszedelőzködöm, s találkozhatunk!

Csókol és ölel mindkettőtöket: J. Zsoli

¹ Takács Jenő: ALLERLEI... [EGYVELEG KISUJJAKRA] op. 63.

² Jékely Zoltán: „SÁNDOR VON SERACH”. In: Jékely: SORSVÁLLALÁS, 184–193.

31

Kedves Éva és Jenő!

Hogyan vészeltétek át a korai kánikulát? Engem szokatlanul megviselt ez a pesti kora nyár – talán azért, mert májusban soha nem volt még ilyen fülledtség a városban – s még én sem 68 éves...

A napokban 1939-beli velencei és firenzei noteszem feljegyzéseit böngészgettem. Megtaláltam Franco de Marco kézírását, a címével: Catania, via Maria Betlem 37.¹ (De ez Jenőnek nem mond semmit) – s azután Éva „portréját”, amint sírva álldogál Czartoriszka szarkofágja előtt...² (A Santa Croce-ban) – És még sok mindent – ami már

teljesen, nyomtalanul eltűnt volna meszesedő fejemből, ha akkor futtában, kusza, firkált betűkkel fel nem jegyzem...

Nagyon nyugtalan, zavaros, gondterhes nyarunk ígérkezik. A világ gondjaitól és veszedelmétől eltekintve: majdnem megoldhatatlan családi problémák az elfoglalt, agyondolgozott szülők, erőtlenedő nagyszülők – és a 7 gyermek gondviselése, vigyázása, ellátása miatt. [Aggodalmairól. – LP]

Legfőbb veszedelem: Zsolci³ küszöbönálló kiküldetése, és aztán, július közepétől 2 hónapig: Nigéria, valami építkezéshez!!

Ezen a héten, sok más elintéznivalóm közt, az útlevélkérvényt is beadom. Később majd egyeztetjük, ha lehet, a szempontokat Gyulával is, tartózkodásom (8-10 nap) legalkalmasabb idejét illetően. (Gondolom, szept. 15. – és okt. 1. – okt. 20. közt...) Kb. 4 nap Nálatok, 4 Bécsben.

Addig még jelentkezem – talán egy új könyvem elküldésével is.

Sok csók mindkettőtöknek J. Zsolitól

Budán, 1981. jún. 8.

Ui. Remélem, Jenő jobban van!! Írjatok egy-két sort legalább. Telefonálni is megpróbáltam – de állandóan foglalt mostanában a vonal. (Nem nálatok, hanem az interurbán, Ausztria és ált. külföld felé.)

¹ Franco de Marco cataniai tanárral 1939-ben, velencei nászútjukon barátkozott össze Jékely és Pasteiner Éva.

² Jékely EGY FLÓRENCI SÍREMLÉKNÉL címmel már 1937-ben verset írt róla.

³ Jékely Zsolt (1945): Jékely Zoltán fia, építésmérnök.

32

Kedves Éva!!

Kedves Jenő!!

Ha minden bajomat, bosszúságomat s a családom körüli gondokat (3 nemzedék!) felsorolnám, „siralmas krónika” kerekednék belőle. Rossz csillagok járnak felettem-felettünk, külön-külön is, és mindközönségesen, beleértve az egyre világtalanabb Világot... A részletektől s a felsorolástól mindkettőtöket megkíméllek. Majd, ha ígért látogatástok elkövetkezik, s talán már túl a mostani mélypontokon, élőszóval „ecsetelhetek” egyet-mást.

Valami Abbázia – a szónak Abtei-értelmében is – rám is rám férne; olyan idilli tengerpart vagy barátcella, ahol a közvetlen környezet s a külvilág inzultusai nem trafálhatnak duodenumon... Legnehezebb januári napjaimban, influenza utáni általános testi-lelki elsatnyulásban, fő-fő szellemi táplálékom és erőforrásom Bartók életének krónikája volt. A címlapjára, azzal a céllal, hogy így küldöm Nektek el, szó szerint ezt firkáltam: „Génius, aki elhivatottságának tudatában önmaga lelkiismeretes hivatalnok. Ebben is utánozhatatlan és utolérhetetlen, felülmúlhatatlan!! Emlékül...” 1981 stb. – Aztán több szempontból is mérlegelve, jobbnak láttam egy sima példányt útra bocsátani... (Remélem, megkaptátok. Siegendba címeztem.)

A könyv számtalan megrázó, könnyekig ható sora közt jólesett vagy hatszor találkozni a neveddel s szerepeddel az életében.

Amit a Bartók-művek inspirálta versekről írsz (s talán a rajzokra – festményekre is vonatkozik), bizonyos mértékben helytálló; de condition atténnante-ként vedd számításba, hogy az ún. ihlet kórlátot nem ismer, forrásai semmiféle ó vagy új ars poeticában nincsenek limitálva, vagyis spiritus flat ubi vult, a szellem oda száll, ahová akar. S még valami, s talán a legfontosabb, a Hozzá vagy a műveiről írt versek méltánylása szempontjából: az öröklött, beidegzett magyar történelmi – irodalmi – művészeti értékrend mesterséges lebontása (ún. „deheroizálása”) korszakát éltük vagy 3 évtizeden át – amely idő alatt Bartók a legmagasabb oszlopon maradt, amilyen hajdan Szent László bronzszobra (melyből a XVI. században a törökök ágyút öntöttek) Nagyváradon, a Templom előtt!!! Szintén akkoriban kezdett sok költő és művész – akik addig Adyt félvállról vették – mint valami magyar védőszenthez őhozzá is menekülni, imádkozni, Óóriássága előtt le-leborulni...

Ne haragudj – nem kioktatásnak szántam, csak mentségemül! De ugyanakkor megígérem, hogy soha többé zeneműről (beleértve a Tiedet is) verset nem fabrikálok, ígéretem azért is komolyan vehető – mert már semmiről sem írok, idestova 2 eszten-deje verset, s már nem is fogok.¹ Irigyellek és csodállak rendíthetetlen és töretlen alkotókedvéért, s szívből kívánom, hogy így érd meg – miután ezen az őszön a 8-ik X-et is angolból átugrottad – a kilencvenedik születésnapodat is!

Jó munkát, tengerpartot, alkonyt, nagy hotelszobát² stb. odalent a Monárhia csodatévő fürdőhelyén! – Ha hazajöttetek, jelezetek, kérlek, egy lapon!

Sok szeretettel üdvözl, csókol mindkettőtöket Zsoli

Ui. Azt a kottát nem én küldtem. Tamás vegye sorra ismerőseit, majd kiderül, ki volt az. – Polyxéna könyve már Magyarországon sehol sem kapható!³ De a régi Felvidéken, magyar falvakból, sőt Pozsonyból is hoztak mostanában (nem nekem). Megpróbálok keríteni Péternek.

Dátum nélküli autográf levél, besorolása a tartalom alapján.

¹ Jékely Zoltán több zeneszerzőről és zeneműről írt verset. (A teljesség igénye nélkül: CONCERTO DI MUSICA; CARUSO EMLÉKÉNEK; A FÜR ELIZÉT HALLGATOM...; ÖRÖKIFJÚ MUZSIKA (MOZART: G-MOLL SZIMFÓNIA); BARTÓK MÁSODIK HEGEDŰVERSENYÉNEK HALLGATÁSA KÖZBEN; EGY SZÖRNYŰ VÖLGYBEN... C. M. WEBER-INSPIRÁCIÓ.) Takács Jenő talán ezek egyikére utalt levelében.

² Ady Endre verssorának átírása: „*Tengerpart, alkony, kis hotel-szoba*” (EGYEDŰL A TENGERRREL).

³ Wesselényi Polixéna: OLASZORSZÁGI ÉS SCHWEIZI UTAZÁS, 1842. (Magvető, 1981.) A kötetet Győri János és Jékely Zoltán állította össze. A jegyzeteket és az utószót is a költő írta. Barátainak ekképp dedikálta: „*Évának és Jenőnek, hajdani olaszthoni expedícióinkra emlékező, sajjó szívvel: J. Zsoli Buda. 1981 júniusában*”.

33

1982. márc. 10.

Kedves Éva és Jenő!

11-én kórházba kerülök, kedden műtétre kerül a sor, olyanra, amilyen Jenőnek is volt, vagy 8 évvel ezelőtt. Ebben is sorstársak vagyunk! Milyen lehet az alkonyat a tengerparton! Csodálatos lehetőségek – és már mind elszalasztva: ez a lelkiállapotom! Majd írok, ha túl leszek a legnehezebben! Isten Veletek! Zsoli

Autográfképeslap (rajta Szalatnyay József Kodály-portréja): Herrn Prof Jenő Takács Eisenstadter str. 3. 7012 Siegendorf Austria.

34

Drága Éva és Jenő!

Idestova 10 napja megszűnt a csatazaj a lakásban, amit a különféle mesterek brigádjai okoztak, s „csak” a gyerekek nyivákolása, bömbölése, ajtócsapkodása jelzi, hogy ez marad a remélt és ígért „Paradicsomból” (Paradiso) – valamiféle Purgatórium. (Csupa nagy P!) – De hát még mindig jobb, mint a Pokol, melyben 6 hétig bűnhődtem, vezekeltem különféle bűneimért és könnyelműségemért.

Tamással jól elkvaterkáztunk a Budapest Szálló espressójában; ő vadászkalandokat mesélt, én inkább a lakásépítés gyönyörűségeit ecsetelgettem. Remek kondícióban találtam az öregfiút; influenzáját mecseki itókéval gyógyította. (Ha netán aggodalmi volnának, nyugtassátok meg, hogy nem ragadt rám az importvírus: a Mecseki immunizált...) Sajnáltam, hogy a Muzsika néhány számát hiába hurcolta Hozzátok, mert nem szereztem e küldeményvel örömet – és hálásan köszönöm fáradozását. (Hátha az a felsőlövői magyar pap megbecsülné a Muzsikákat, aki zenei eseményeket szokott rendezni??)

Végre ismét le-leülök íróasztalom elé, és berozsdásodott lélekkel, aggval, tollal stb. aggysztálgatom abbamaradt, elfuserált vagy töredékes novelláimat, verseimet. De az efféle írások olyanszerűek, mint a kutyaelásta csontok: összetételük, consistentiájuk ijesztően megváltozik, „elidegenedik” – a föld alatti tárolás ideje alatt. (Ehetetlennek válnak nem is egyszer!)

Én is reméltem, hogy idén már május–június folyamán meglátogathatlak benneteket. Addig is találkozhatunk – itt vagy Sopronban, de csak áprilistól, mert akkor már hosszabbak a nappalok, és lehet világot látni!

Tárkony még van az üvegben, és a csirkeleves is „megtrágyázzuk” vele. (Báránylevesbe volna az igazi, de az ritka csemege; talán Húsvétra kerítünk egy felet...)

Hogy bírjátok véredényekkel stb. ezt a teletlen telet? A barométer Nizsinszkynek is becslésére való ingadozását 761 és 730 grádus közt, egyik napról a másikra –? (A zuhanás egyre többször okoz egész napos fejfájást, s az Antineuralgica már alig használ ilyenkor...)

Mindazonáltal: remélem, jó egészségben talál e levél mindkettőtöket – és nemsokára találkozhatunk. Ölelés, csók Zsolitól

Ui. A vízi csizmát előre is köszönöm!!! A távolból belekapaszkodva, várom az első horgászások fűzfa-méz illatú gyönyörűségeit!

Uui. Talán említette Tamás, hogy Katinak¹ kislánya született – hétfőn lett 3 hetes. Ő a Kicsi Kata a családban; a két fiú s a leánya: imádják, s állandóan babakocsiban akarják (Pikó és Bertuka) tologatni, mint az alvóbabát.

Dátum nélküli autográf levél.

¹ Kati Jékely Zsolt felesége, Bodor Katalin.

[Cím nélküli pályakép]

J. Z. sz. 1913 (Nagyenyed, Siebenbürgen, akkor Ungarn) Humán gimn. érettségi; 1931-ben. Bölcsészhallgató a budapesti egyetemen, 1935-ben irodalomtörténetből, művészettörténetből, esztétikából doktorál. Lírikusként már ekkor a nemzedék élvonalában emlegetik; munkatársa a legigényesebb folyóiratoknak. Tevékenysége a prózára is kiterjed; regényei és novellái 1937-től jelennek meg budapesti és erdélyi magyar kiadóknál.

Verskötetei (1936–1979 közt 9 kötet) közül itt csak az Idősárhány című gyűjteményes kötetet (1973) és az 1944–1978 közt írott verseiből összeállított Évtizedek hatalma címűt említem.

4 színdarabot írt – ezek közül a Fejedelmi Vendég című tört. darab és az Angelica und die Eremiten – több előadást ért Budapesten és vidéki városokban.

Műfordítói tevékenysége olyan gazdag, hogy csak a legfontosabbakat említjük:

Goethe: Faust, I. (1962–1980 közt 5 kiadás)

Schiller: Die Braut von Messina [A messinai menyasszony]

Th. Mann: Der Erwählte – 1957-től 6 kiadásban [A kiválasztott]

Dante: La Vita Nuova [Az új élet]

Goldoni: A farsang utolsó napja

Racine: Esthère; Les Frères ennemis (tragédiák) [Eszter; A testvér-ellenfelek. Ester; La Thébaïde ou Les Frères ennemis]

Corneille: Le Menteur [A hazug]

Cocteau: Orpheus

Shakespeare: The taming of the Shrew [A makrancos hölgy]

Th. Decker: The Shoemakers Holyday (XVII. század) [Vargák vigassága. The Shoemaker's Holiday]

Christopher Fry: A Phoenix too frequent [Nem ritka a fönix]

Calderón: La vida e sueno [Az élet álom. La vida es sueño]

Széchenyi: Naplójának I. része (650 oldal) németből 1978-ban

Tanulmányai, essay közül: a magyar Dante-fordítások vizsgálata és értékelése a XVIII.-től napjainkig – melyet 1965-ben olvasott fel a bolognai egyetem aulájában, centenáris ünnepségen.

Eminescu-tanulmány (a múlt századvég legnagyobb román költőjéről)

Rilke 7 Gedichtének fordítása kapcsán e posthumus mű szerepéről Rilke oeuvrejében – essay, (A Pammer alapítvány meghívására 1 hónapot töltött Grácban [1978] – akkor foglalkozott ezzel a rendkívüli hagyatékkal) Továbbá: emlékezések, vallomások azokról a magyar és idegen költőkről, akik fejlődését alakították – [áthúzva: Csokonai, Krúdy Gy., Kosztolányi Dezső etc. vagy nemzedéktársakról, kritikák, vallomások stb. – LP] (Megjelentek a Bárány Vére c. essay-kötetben, 1981-ben Bpsten)

Ui. Az elejére, ha gondolod: apja az ismert költő, Á. Lajos (1887–1967), aki többek közt Gerhard Hauptmann Versunkene Glockéját, Shakespeare Julius Caesarját, Puskin Anyeginjét fordította.

Jékely Zoltán autográf kézírata két Takács Jenőnek küldött német nyelvű levél hátoldalán. Az egyik dátuma: „Siegendorf, 1981 01 13”; a másiké: „Wien, 1981 07 31”. A vázlatban számos betoldás és javítás fordul elő.